C/2025/645

10.2.2025

NÕUKOGU SOOVITUS,

21. jaanuar 2025,

millega kiidetakse heaks Slovakkia riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava

(C/2025/645)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 121,

võttes arvesse määrust (EL) 2024/1263, eriti selle artiklit 17,

võttes arvesse määrust (EL) nr 1176/2011, eriti selle artikli 8 lõiget 1,

võttes arvesse komisjoni soovitust

ning arvestades järgmist:

ÜLDISED MÄRKUSED

(1) 30. aprillil 2024 jõustus ELi reformitud majandusjuhtimise raamistik. ELi reformitud majandusjuhtimise raamistiku põhielemendid on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ([1]), muudetud määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kohta ([2]) ja muudetud nõukogu direktiiv 2011/85/EL liikmesriikide eelarveraamistiku kohta ([3]). Raamistiku eesmärk on edendada reformide ja investeeringute kaudu usaldusväärset ja jätkusuutlikku riigi rahandust ning kestlikku ja kaasavat majanduskasvu ja vastupanuvõimet ning vältida valitsemissektori ülemäärast eelarvepuudujääki. Samuti edendatakse sellega riikide isevastutust ja keskendutakse rohkem keskpikale perspektiivile, koos nõuete tõhusama ja sidusama täitmisega.

(2) Uue majandusjuhtimise raamistiku keskne element on riiklikud keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavad, mille liikmesriigid esitavad nõukogule ja komisjonile. Kavadel peab olema kaks eesmärki: i) tagada, et muu hulgas kohandamisperioodi lõpuks on valitsemissektori võlg usutavalt langustrendis või püsib mõistlikul tasemel ning et valitsemissektori eelarve puudujääk tuuakse keskpikas perspektiivis allapoole kontrollväärtust 3 % SKPst ja hoitakse allpool seda taset, ning ii) tagada, et viiakse ellu reformid ja investeeringud, millega lahendatakse Euroopa poolaasta raames kindlaks tehtud peamisi probleeme ja järgitakse ELi ühiseid prioriteete. Selleks tuleb igas kavas esitada keskpika perioodi kohustus seoses netokulude ([4]) kavaga, millega sisuliselt kehtestatakse eelarvepiirang kava kehtivusajaks, mis on (sõltuvalt liikmesriigi tavapärasest seadusandlikust tsüklist) neli või viis aastat. Lisaks tuleks kavas selgitada, kuidas liikmesriik tagab, et viiakse ellu reformid ja investeeringud, millega lahendatakse Euroopa poolaasta raames, eelkõige riigipõhistes soovitustes (sealhulgas asjakohasel juhul makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlusega seotud soovitustes) kindlaks tehtud peamisi probleeme, ja kuidas liikmesriik järgib liidu ühiseid prioriteete. Eelarve kohandamise perioodi pikkus on neli aastat, mida võib pikendada kuni kolme aasta võrra, kui liikmesriik kohustub ellu viima asjakohased reformid ja investeeringud, mis vastavad määruses (EL) 2024/1263 sätestatud kriteeriumidele.

(3) Pärast kava esitamist hindab komisjon, kas kava vastab määruse (EL) 2024/1263 nõuetele.

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97 (ELT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) Nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1264, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (ELT L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).

([3]) Nõukogu 29. aprilli 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1265, millega muudetakse direktiivi 2011/85/EL liikmesriikide eelarveraamistiku nõuete kohta (ELT L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

([4]) Netokulu, nagu on määratletud määruse (EL) 2024/1263 artiklis 2, nimelt valitsemissektori kulud, millest on maha arvatud i) intressikulud, ii) kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed, iii) liidu programmidega seotud kulud, mis kaetakse täielikult liidu vahenditest saadava tuluga, iv) riikide kulud liidu rahastatavate programmide kaasrahastamiseks, v) töötuskindlustushüvitiste kulude tsüklilised elemendid ning vi) ühekordsed ja muud ajutised meetmed.

(4) Komisjoni soovituse alusel võtab nõukogu vastu soovituse, milles sätestatakse asjaomase liikmesriigi netokulude kava ja asjakohasel juhul kiidetakse heaks eelarve kohandamise perioodi pikendamise aluseks olevad reformi- ja investeerimiskohustused.

MÄRKUSED SLOVAKKIA RIIKLIKU KESKPIKA PERIOODI EELARVE- JA STRUKTUURIKAVA KOHTA

(5) Slovakkia esitas 15. oktoobril 2024 nõukogule ja komisjonile oma riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava. Kava esitati pärast määruse (EL) 2024/1263 artiklis 36 sätestatud tähtaja pikendamist, milles lepiti komisjoniga kokku, võttes arvesse Slovakkia esitatud põhjendusi.

Kava esitamisele eelnenud protsess

(6) Riiklike keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavade esitamisega tipneva dialoogi raamistamiseks edastas komisjon 21. juunil 2024 kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikliga 9 Slovakkiale võrdlustrajektoori ([5]). Komisjon avaldas võrdlustrajektoori 15. oktoobril 2024 ([6]). Võrdlustrajektoor on riskipõhine ja tagab, et valitsemissektori võlg on eelarve kohandamise perioodi lõpuks ja täiendavate eelarvemeetmete puudumisel pärast kohandamisperioodi usutavalt langustrendis või püsib keskpikal perioodil mõistlikul tasemel ning et valitsemissektori eelarve puudujääk viiakse kohandamisperioodil alla 3 % SKPst ja see püsib keskpikal perioodil allpool seda kontrollväärtust. Keskpikk periood on määratletud kui kümneaastane periood pärast kohandamisperioodi lõppu. Vastavalt määruse (EL) 2024/1263 artikli 6 punktile d ning artiklitele 7 ja 8 on võrdlustrajektoor kooskõlas ka eelarvepuudujäägi kontrollväärtusega, võla jätkusuutlikkuse kaitsemeetmega ja eelarvepuudujäägi turvavaru kaitsemeetmega. Slovakkia võrdlustrajektooriga nähakse ette, et komisjoni eelduste põhjal, mis olid 2024. aasta juunis edastatud eelnevate suuniste aluseks, ja eeldades nelja-aastast kohandamisperioodi, ei tohiks netokulude kasv ületada tabelis 1 esitatud väärtusi. See vastab netokulude keskmisele kasvule 2,0 % kohandamisperioodi jooksul (2025–2028).

Tabel 1. Võrdlustrajektoor, mille komisjon esitas Slovakkiale 21. juunil 2024

	2025	2026	2027	2028	2025–2028 keskmine
Maksimaalne netokulude kasv (aastane, %)	2,8	2,0	1,6	1,5	2,0

Allikas: komisjoni arvutused.

(7) Kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikliga 12 pidasid Slovakkia ja komisjon 2024. aasta juunist septembrini tehnilist dialoogi. Dialoogi keskseks teemaks oli Slovakkia kavandatud netokulude kava ja selle aluseks olevad eeldused (eelkõige edasilükatud eelarvekohandus 2026. aastal, mis on seletatav kaitseinvesteeringute ja ELi rahastatavate toetuste riikliku kaasrahastamisega), samuti selliste reformide ja investeeringute kavandatud elluviimine, millega lahendatakse Euroopa poolaasta raames kindlaks tehtud peamisi probleeme ja järgitakse liidu ühiseid prioriteete õiglase rohe- ja digipöörde, sotsiaalse ja majandusliku vastupanuvõime, energiajulgeoleku ja kaitsevõime ülesehitamise valdkonnas.

(8) Kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikli 11 lõikega 3 ja artikli 36 lõike 1 punktiga c arutati 2024. aasta septembris ja oktoobris Slovakkia kavas esitatud teabe kohaselt riiklikku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava majandus- ja sotsiaalnõukogus, kuhu kuuluvad Slovakkia ametiühingud, tööandjate liit, tööandjate ühendus ja omavalitsused.

([5]) Liikmesriikidele ning majandus- ja rahanduskomiteele edastatud eelnevad suunised sisaldavad trajektoore ilma kohandamisperioodi pikendamiseta ja koos sellega (hõlmavad vastavalt 4 ja 7 aastat). See hõlmab ka peamisi algtingimusi ja aluseks olevaid eeldusi, mida kasutatakse komisjoni keskpika perioodi valitsemissektori võla prognoosimise raamistikus. Võrdlustrajektoor arvutati komisjoni 2023. aasta võla jätkusuutlikkuse analüüsis (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2023_et) kirjeldatud metoodika kohaselt. See põhineb Euroopa Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosil ja keskpika perioodi pikendamisel kuni 2033. aastani, kusjuures pikaajaline SKP kasv ja vananemisega seotud kulud on kooskõlas komisjoni ja nõukogu 2024. aasta ühisaruandega rahvastiku vananemise kohta (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_et).

([6]) https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/national-medium-term-fiscal-structural-plans_et#slovakia

Muud seotud protsessid

(9) Nõukogu tegi 26. juulil 2024 kindlaks, et Slovakkial on ülemäärane eelarvepuudujääk, mis ei ole kooskõlas puudujäägi kriteeriumiga ([7]). Käesolev soovitus langeb kokku ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 7 kohaselt esitatud nõukogu soovitusega valitsemissektori ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks Slovakkias ([8]). Nende soovituste samaaegne vastuvõtmine on kooskõlas üleminekuga uuele majandusjuhtimise raamistikule ja tuleneb sellest, tagades soovitatud kohandamiskavade kooskõla.

(10) Slovakkia esitas 15. oktoobril 2024 oma 2025. aasta eelarvekava. Komisjon võttis eelarvekava kohta vastu arvamuse ([9]) 26. novembril 2024.

(11) Komisjon jõudis 19. juunil 2024 järeldusele, et Slovakkias esineb makromajanduslik tasakaalustamatus. Eelkõige on Slovakkia haavatav seoses kulupõhise konkurentsivõime, välistasakaalu, eluasemeturu ja kodumajapidamiste võlakoormusega ([10]).

(12) Nõukogu esitas 21. oktoobril 2024 Euroopa poolaasta raames Slovakkiale riigipõhised soovitused ([11]).

KAVA KOKKUVÕTE JA KOMISJONI HINNANG KAVALE

(13) Kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikliga 16 hindas komisjon kava järgmiselt.

Kontekst: makromajanduslik ja eelarveolukord ning väljavaated

(14) Majandustegevus Slovakkias kasvas 2023. aastal 1,4 %, kuna era- ja avaliku sektori tarbimine vähenes. Euroopa Komisjoni 2024. aasta sügisprognoosi kohaselt peaks majandus kasvama 2024. aastal 2,2 %, mis on tingitud tugevast eratarbimisest, kuid nõrgemast ekspordinõudlusest. 2025. aastal peaks reaalne SKP kasvama 2,3 %, eelkõige tänu eratarbimisele ja investeeringutele. 2026. aastal peaks reaalne SKP suure eratarbimise ja positiivse netoekspordi toel kasvama 2,5 %. Prognoosiperioodil (st aastatel 2024–2026) peaks potentsiaalse SKP kasv Slovakkias mõõdukalt vähenema 2,3 %-lt 2024. aastal 2,2 %-le 2026. aastal. Töötuse määr oli 2023. aastal 5,8 % ning komisjoni prognoosi kohaselt on see 2024. aastal 5,5 %, 2025. aastal 5,3 % ja 2026. aastal 5,1 %. Inflatsioon (SKP deflaator) peaks prognooside kohaselt langema 10,1 %-lt 2023. aastal 4,4 %-le 2024. aastal, 3,8 %-le 2025. aastal ja 2,8 %-le 2026. aastal.

(15) Mis puudutab eelarvesuundumusi, siis Slovakkia valitsemissektori eelarve puudujääk oli 2023 aastal 5,2 % SKPst. Euroopa Komisjoni 2024. aasta sügisprognoosi kohaselt peaks see jõudma 5,8 %ni SKPst 2024. aastal ja vähenema 4,7 %ni 2025. aastal, ning eeldusel, et poliitikat ei muudeta, 4,1 %ni 2026. aastal. Euroopa Komisjoni 2024. aasta sügisprognoosis võetakse arvesse Slovakkia 2025. aasta eelarvekava, mille valitsus esitas riigi parlamendile oktoobris. Valitsemissektori võlg oli 2023. aasta lõpus 56,1 % SKPst. Euroopa Komisjoni 2024. aasta sügisprognoosi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse 2024. aasta lõpuks tõusma 58,9 %-le. Prognooside kohaselt tõuseb see 2025. aasta lõpuks 59,8 %-le SKPst ja 2026. aasta lõpuks 61,8 %-le SKPst. Komisjoni eelarveprognoosides ei võeta keskpika perioodi kavades esitatud poliitilisi kohustusi arvesse enne, kui nende aluseks on usaldusväärselt teatavaks tehtud ja piisavalt täpsustatud konkreetsed poliitikameetmed.

Kavas esitatud netokulude kava ja makromajanduslikud eeldused

(16) Slovakkia riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava hõlmab ajavahemikku 2025–2028 ja sellega on ette nähtud eelarve kohandamine nelja aasta jooksul.

(17) Kava sisaldab kogu määruse (EL) 2024/1263 artiklis 13 nõutud teavet.

(18) Kavas on võetud kohustus järgida tabelis 2 esitatud netokulude kava, mis vastab aastatel 2025–2028 netokulude keskmisele kasvule 2,0 %. Kavas esitatud keskmine netokulude kasv kohandamisperioodil (2025–2028) on võrdne ([12]) komisjoni poolt 21. juunil 2024 edastatud võrdlustrajektooriga. Kavas eeldatakse, et potentsiaalse SKP kasv väheneb järk-järgult 2,4 %-lt 2025. aastal 1,4 %-le 2028. aastal. Lisaks eeldatakse kavas, et SKP deflaatori kasvumäär väheneb 2024. aasta 4,6 %-lt 2025. aastaks 3,2 %-le ning 2028. aastaks 2,9 %-le.

([7]) ELT L, 1.8.2024, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2024/2129/oj.
([8]) Soovitus: nõukogu soovitus ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks Slovakkias, 26.11.2024, COM(2024) 958 final.
([9]) Komisjoni 26. novembri 2024. aasta arvamus Slovakkia eelarvekava kohta (C(2024) 9065 final).
([10]) Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Keskpangale, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele, Regioonide Komiteele ja Euroopa Investeerimispangale (COM(2024) 600 final), 4. liide.
([11]) Nõukogu 21. oktoobri 2024. aasta soovitus, mis käsitleb Slovakkia majandus-, eelarve-, tööhõive- ja struktuuripoliitikat.
([12]) Erinevus ei ole ümardamise tõttu nähtav.

Tabel 2. Netokulude kava ja peamised eeldused Slovakkia kavas

	2024	2025	2026	2027	2028	Kava kehtivusaja (2025–2028) keskmine
Netokulude kasv (aastane, %)	6,2	3,8	0,9	1,6	1,5	2,0
Netokulude kasv (kumulatiivne, %)	6,2	10,3	11,2	13,0	14,8	ei ole kohaldatav
Potentsiaalse SKP kasv (%)	2,3	2,4	1,7	1,4	1,4	1,7
Inflatsioon (SKP deflaatori kasv) (%)	4,6	3,2	3,1	3,0	2,9	3,1

Allikas: Slovakkia keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava ning komisjoni arvutused.

Kava netokulukohustuste mõju valitsemissektori võlale

(19) Kui kavas ette nähtud netokulude kava ja selle aluseks olevad eeldused realiseeruvad, suureneb valitsemissektori võlg kava kohaselt järk-järgult 58,5 %-lt SKPst 2024. aastal 62,1 %-le SKPst 2027. aastal, enne kui kahaneb 61,4 %ni kohandamisperioodi lõpuks (2028), nagu on näidatud järgmises tabelis. Eeldatakse, et aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 60 % SKPst ületatakse esimest korda 2026. aastal (tasemel 61,6 % SKPst) ning võlg ületab kontrollväärtust ka kohandamisperioodi lõpuaastatel. Pärast seda peaks võla suhe kava kohaselt keskpikas perspektiivis (st kuni 2038. aastani) järk-järgult vähenema, jõudes 2038. aastaks 54,8 %ni SKPst.

Tabel 3. Valitsemissektori võla ja eelarvepositsiooni areng Slovakkia kavas

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2038
Valitsemissektori võlg (% SKPst)	56,0	58,5	59,8	61,6	62,1	61,4	54,8
Valitsemissektori eelarvepositsioon (% SKPst)	- 4,9	- 5,9	- 5,1	- 3,9	- 2,9	- 1,8	- 2,3

Allikas: Slovakkia keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava.

Seega viidaks valitsemissektori võlg kava kohaselt keskpikas perspektiivis allapoole aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 60 % SKPst. See on kava eelduste põhjal usutav, kuna komisjoni võla jätkusuutlikkuse analüüsi kõigi deterministlike stressitestide kohaselt peaks võlg jääma 2038. aastaks alla 60 % SKPst. Seega, tuginedes kava poliitilistele kohustustele ja makromajanduslikele eeldustele, on kavas esitatud netokulude kava kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikli 6 punktis a ja artikli 16 lõikes 2 võla kohta sätestatud nõudega.

Kava netokulukohustuste mõju valitsemissektori eelarvepositsioonile

(20) Kava netokulude kava ja eelduste kohaselt peaks valitsemissektori eelarve puudujääk ulatuma 5,9 %ni SKPst 2024. aastal ja vähenema järk-järgult 1,8 %ni SKPst 2028. aastal. Eelarvepuudujääk peaks jõudma alla 3 % SKPst 2027. aastal (2,9 % SKPst). Seega ei ületaks valitsemissektori eelarvepositsioon kava kohaselt kohandamisperioodi lõpus (2028) kontrollväärtust 3 % SKPst. Lisaks ei ületa valitsemissektori eelarve puudujääk kümne aasta jooksul pärast kohandamisperioodi (st kuni 2038. aastani) 3 % SKPst. Seega, tuginedes kava poliitilistele kohustustele ja makromajanduslikele eeldustele, on kavas esitatud netokulude kava kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikli 6 punktis b ja artikli 16 lõikes 2 puudujäägi kohta sätestatud nõudega.

Eelarve kohandamise ajakava

(21) Eelarve kohandamine, mida mõõdetakse struktuurse esmase eelarvepositsiooni muutusena, on kavas kirjeldatu kohaselt edasi lükatud, võrreldes määruse (EL) 2024/1263 artikli 6 punktis c osutatud reeglina lineaarse kohandamisega. 2025. aastal on struktuurse esmase eelarvepositsiooni kohandamine 0,8 protsendipunkti, mis on 0,5 protsendipunkti vähem kui keskmine aastane kohandamine kava perioodi jooksul. Tagasihoidlikum eelarvekohandus 2025. aastal on seletatav varasematest aastatest edasi lükatud sõjaliste investeeringutega, mis moodustavad 2025. aastal 0,4 % SKPst. Seega on kohandamine edasi lükatud 2026. aastasse, mil struktuurse esmase eelarvepositsiooni kavandatud kohandamine peaks olema 0,5 protsendipunkti suurem kui keskmine aastane kohandamine. 2027. ja 2028. aastal on struktuurse esmase eelarvepositsiooni kohandamine lineaarne. Seega, tuginedes kava poliitilistele kohustustele ja makromajanduslikele eeldustele, on kavas esitatud netokulude kava kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikli 6 punktis c osutatud edasilükkamise keeluga ja artikli 36 lõike 1 punktis e ette nähtud üleminekusättega.

Tabel 4. Struktuurse esmase eelarvepositsiooni areng Slovakkia kavas

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Struktuurne esmane eelarvepositsioon (% SKPst)	- 3,5	- 4,3	- 3,5	- 1,7	- 0,3	1,0
Struktuurse esmase eelarvepositsiooni muutus (PP)	ei ole kohaldatav	- 0,8	0,8	1,8	1,3	1,3

Allikas: Slovakkia keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava.

Kooskõla ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlusega

(22) Kavas esitatud netokulude kava on kooskõlas ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse nõuetega (eelkõige nõukogu määruse (EÜ) 1467/97 artikli 3 lõike 4 kolmandas lõigus sätestatud minimaalse iga-aastase struktuurilise kohandamisega).

Kava kooskõla eelarvepuudujäägi turvavaru kaitsemeetmega

(23) Määruse (EL) 2024/1263 artiklis 8 stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa raames sätestatud eelarvepuudujäägi turvavaru kaitsemeedet, millega luuakse eelarvepuudujäägi kontrollväärtuse 3 % suhtes turvavaru, kohaldatakse Slovakkia suhtes alates 2028. aastast, kuna prognooside järgi väheneb eelarvepuudujääk alla 3 % SKPst 2027. aastaks. Et saavutada struktuurse ühise turvavaru tase 1,5 % SKPst, ei tohiks 2028. aasta esmase struktuurse eelarvepositsiooni aastane kohandamine olla väiksem kui 0,4 % SKPst (kui struktuurne eelarvepuudujääk jääb 2027. aastal üle 1,5 % SKPst). Kava poliitilistest kohustustest ja makromajanduslikest eeldustest tulenev eelarvekohandus ulatub 2028. aastal 1,3 %ni SKPst. Seega, tuginedes kava poliitilistele kohustustele ja makromajanduslikele eeldustele, on kavas esitatud netokulude kava kooskõlas eelarvepuudujäägi turvavaru kaitsemeetmega.

Kava kooskõla võla jätkusuutlikkuse kaitsemeetmega

(24) Kava kohaselt on aastatel 2026, 2027 ja 2028 valitsemissektori võlg 60–90 % SKPst. Kuna kava kohaselt jääks valitsemissektori eelarve puudujääk 2027. aastal alla 3 % SKPst, mis tooks kaasa ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kindlakstegemise otsuse tühistamise kohandamisperioodi viimasel aastal, ei kohaldata võla jätkusuutlikkuse kaitsemeedet kavaga hõlmatud ajavahemikul.

Kava makromajanduslikud eeldused

(25) Kava põhineb makromajanduslikel ja eelarve-eeldustel, mis on kooskõlas komisjoni poolt 21. juunil 2024 Slovakkiale edastatud eeldustega. Kavas võetakse arvesse teavet, mis ei olnud võrdlustrajektoori koostamise ajal kättesaadav, ning makromajanduslikke ja eelarvenäitajaid on seetõttu vastavalt ajakohastatud. Näitajate ajakohastamine ei mõjuta kava keskmist netokulude kasvu võrdlustrajektooriga võrreldes märkimisväärselt.

Kava eelarvestrateegia

(26) Kava orienteeriva eelarvestrateegia kohaselt täidetakse netokuludega seotud kohustused peamiselt kaalutlusõigusel põhineva tulude suurendamise teel. Kavas on esitatud meetmed, mis moodustavad ühe kolmandiku sihtsummast, ülejäänud kaks kolmandikku täpsustatakse järgnevates aastaeelarvetes. 2025. aastaks kavandatud eelarve konsolideerimine põhineb 2025. aasta eelarvekavas kavandatud tulusid suurendavatel ja kulusid vähendavatel meetmetel. See hõlmab käibemaksu, äriühingu tulumaksu ja tubakatoodete aktsiisi tõstmist, ettevõtete finantstehingute uusi makse ning magustatud jookide ja muude toodete uusi aktsiise. Kulude poolel hõlmavad need meetmed kõrgete energiahindadega seotud olemasolevate toetusmeetmete lõpetamist ja avaliku sektori palkade vähendamist. Kaalutlusõigusel põhinev tulude kasv on 1,6 % SKPst ja kulude vähenemine 0,6 % SKPst. Slovakkia kavatseb aga ka suurendada kulutusi 0,6 % SKPst, mille tulemuseks on netokonsolideerimine 1,6 % SKPst.

(27) Asjaomaste poliitikameetmete üksikasjad tuleb kinnitada ja kvantifitseerida aastaeelarves, meetmeid vajaduse korral kohandades. Samal ajal on kavas esitatud soovitusliku eelarvestrateegia rakendamisega seoses endiselt mõningaid riske. Need riskid tulenevad sellest, et eelarve kohandamine põhineb peamiselt kaalutlusõigusel põhineval tulude suurendamisel. Tugeva konsolideerimise koormus langeb eelkõige kodumajapidamistele ja ettevõtetele, mitte valitsusele. Selline konsolideerimisstrateegia võib avaldada täiendavat makromajanduslikku mõju, millel võivad olla tagajärjed eelarvele. Eelkõige kaasneb maksupõhise konsolideerimisega eelarverisk, mis tuleneb kavas eeldatust väiksemast maksutulust. 2025. aasta eelarvekavas on kindlaks määratud poliitikameetmed, mille abil täidetakse 2025. aasta netokulukohustus ([13]).

Kavas esitatud reformi- ja investeerimiskavatsused, millega lahendatakse Euroopa poolaasta raames kindlaks tehtud peamisi probleeme ja järgitakse liidu ühiseid prioriteete

(28) Kavas kirjeldatakse poliitilisi kavatsusi, mis on seotud reformide ja investeeringutega, millega lahendatakse Euroopa poolaasta raames, eelkõige riigipõhistes, sh makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlust puudutavates soovitustes kindlaks tehtud peamisi probleeme ja järgitakse liidu ühiseid prioriteete. Kavas on ette nähtud 18 reformi ja 11 investeeringut, millest 18 toetatakse rahaliselt taaste- ja vastupidavusrahastust ning ühte ka ühtekuuluvuspoliitika fondidest.

(29) Mis puudutab õiglase rohepöörde ühist prioriteeti, sealhulgas määruses (EL) 2021/1119 sätestatud kliimaeesmärke, siis kavas nimetatakse taaste- ja vastupidavuskavas sisalduvat vähese CO_2 heitega transporditaristu ajakohastamist, mille eesmärk on pikendada rekonstrueeritud või ajakohastatud keskkonnahoidlikku raudteetaristut. Selle meetme eesmärk on järgida 2019., 2020., 2022. ja 2023. aasta riigipõhiseid soovitusi kestliku ühistranspordi ja fossiilkütustest sõltuvuse vähendamise kohta. Lisaks sisaldab kava (taaste- ja vastupidavuskava raames) projekte, mille eesmärk on lahendada rohepöördega seotud probleeme temaatiliste projektikonkursside kaudu, mis on kooskõlas programmi „Euroopa horisont“ prioriteetidega. See investeering on vastus 2019., 2020., 2022. ja 2023. aastal Slovakkiale esitatud riigipõhistele soovitustele vähendada sõltuvust fossiilkütustest, edendada rohepööret ning suunata investeeringuid teadusuuringutesse ja innovatsiooni. Kavas on esitatud ka muud taaste- ja vastupidavuskavaga hõlmatud rohepöörde meetmed, nagu elektrituru reform, jäätmeseaduse muudatus (mõlemad juba rakendatud) ning looduskaitse- ja veeseadus. Õiglase digiülemineku edendamiseks lisas Slovakkia sellised meetmed nagu e-arveldamise süsteem ja täiustatud elektroonilised teenused finantsjuhtimise jaoks. Nende meetmete eesmärk on võidelda maksudest kõrvalehoidmise vastu ja edendada kliendikeskset lähenemisviisi. Need on otseselt seotud Slovakkiale 2022., 2023. ja 2024. aastal esitatud riigipõhiste soovitustega maksukuulekuse tugevdamise ja maksuhalduse digitaliseerimise kohta. Kava sisaldab ka investeeringuid teadusuuringutesse ja innovatsiooni, et toetada (taaste- ja vastupidavuskava raames) majanduse digitaliseerimist ja täita 2019., 2020. ja 2024. aasta riigipõhised soovitused teadusuuringute, innovatsiooni ja konkurentsivõime toetamise kohta. Lisaks hõlmab see reformi, mille eesmärk on luua (taaste- ja vastupidavuskava raames) IT-ressursside riigihangete keskne platvorm, mis aitab täita 2019. ja 2020. aasta riigipõhiseid soovitusi digitaristu ja kvaliteetsete avalike teenuste kohta.

(30) Sotsiaalse ja majandusliku vastupidavuse ning Euroopa sotsiaalõiguste samba valdkonnas on kavas mitu meedet. Sotsiaalse vastupanuvõime suurendamiseks rakendatakse sihipärasemat maksuvähendust, millega toetatakse lastega perekondi, pöörates erilist tähelepanu väikese sissetulekuga leibkondadele. Meetmega püütakse täita 2022., 2023. ja 2024. aasta riigipõhiseid soovitusi parandada avaliku sektori kulutuste tulemuslikkust ning muuta maksusüsteem kaasavat ja kestlikku majanduskasvu toetavamaks. Sotsiaalse vastupanuvõime suurendamisega kaasneb energia-

([13]) Vt komisjoni 26. novembri 2024. aasta arvamus Slovakkia eelarvekava kohta (C(2024) 9065 final).

süsteemi ümberkujundamine energiaostuvõimetute kodumajapidamiste kodude renoveerimisse tehtavate investeeringute näol, mille eesmärk on suurendada renoveeritud kodude arvu energiaostuvõimetuse ohus olevatele inimestele ning täita 2019., 2020., 2022. ja 2023. aasta riigipõhiseid soovitusi. Peale selle on Slovakkia lisanud uue kooliseaduste paketi osana reformi, mille eesmärk on tugevdada kaasamist ja segregatsiooni kaotamist hariduses ning mis peaks aitama täita 2019., 2020. ja 2024. aasta riigipõhiseid soovitusi hariduse kvaliteedi ja kaasavuse parandamise kohta, eelkõige ebasoodsa taustaga laste puhul. Muud sotsiaalset vastupanuvõimet parandavad meetmed hõlmavad lasteaiakohtade loomise lõpuleviimist (taaste- ja vastupidavuskava raames), hariduslike erivajaduste määratlemist ja metoodiliste materjalide koostamist (taaste- ja vastupidavuskava raames) ning põhihariduse õppekavade reformi (taaste- ja vastupidavuskava raames), millega püütakse täita 2019., 2020. ja 2024. aasta riigipõhiseid soovitusi hariduse kvaliteedi ja kaasavuse parandamise, taskukohase lapsehoiu kättesaadavuse parandamise ja ebasoodsas olukorras olevate rühmade integreerimise edendamise kohta. Majanduslikku vastupanuvõimet käsitlevad meetmed hõlmavad Slovaki Vabariigi tööstuspoliitika väljatöötamist aastateks 2027–2035, et täita 2019. ja 2024. aasta riigipõhised soovitused konkurentsivõime suurendamise vajaduse kohta. Slovakkia lisas kavasse ka teaduse, teadusuuringute ja innovatsiooni juhtimise, hindamise ja toetamise reformi (taaste- ja vastupidavuskava raames) ning investeeringu, millega toetatakse koostööd ettevõtjate, akadeemiliste ringkondade ning teadus- ja arendusorganisatsioonide vahel, eesmärgiga täita 2019., 2020. ja 2024. aasta riigipõhised soovitused teadusuuringute ja innovatsiooni toetamise ning konkurentsivõime suurendamise kohta. Selleks et täita 2019., 2023. ja 2024. aasta riigipõhised soovitused, mis käsitlevad riigi makromajanduslikku haavatavust seoses eluasemeturuga, kavatseb Slovakkia muuta ehitusseadust, ühtlustada ehitusmenetlusi ja suurendada üürieluruumide kättesaadavust. Samuti on kavas rakendada avaliku sektori eluasemete riikliku toetuse seadust, et suurendada taskukohaste üürivõimaluste kättesaadavust.

(31) Seoses energiajulgeoleku ühise prioriteediga sisaldab kava reformi, et koostada seadusandlikud ettepanekud vesinikutehnoloogiate tõhusaks rakendamiseks kooskõlas ELi nõuete ja riiklike prioriteetidega – selleks on taaste- ja vastupidavuskava REPowerEU peatükis sisalduv riikliku vesinikustrateegia tegevuskava. Reformi eesmärk on täita Slovakkia 2020., 2022. ja 2023. aasta riigipõhised soovitused vähendada üldist sõltuvust fossiilkütustest. Lisaks püüab Slovakkia uute taastuvate energiaallikate ehitamise abil (taaste- ja vastupidavuskava raames) lisada uut elektritootmisvõimsust 122,4 MW. Investeeringu eesmärk on täita 2020., 2022. ja 2023. aasta riigipõhised soovitused kiirendada taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu. Slovakkia on (taaste- ja vastupidavuskava raames) kavasse lisanud investeeringu jaotusvõrgu ajakohastamiseks, et hõlbustada menetlusi taastuvate energiaallikate võrku ühendamiseks ning täita 2020., 2022. ja 2023. aasta riigipõhised soovitused.

(32) Seoses kaitsevõime ühise prioriteediga sisaldab kava valitud projektide rakendamise meedet, mis hõlmab eelkõige ratastega soomussõidukite 8x8 ja keskmaa-õhutõrjesüsteemi arendamist kaitseministeeriumi pikaajalise arengukava raames 2035. aastaks.

(33) Lisaks sisaldab kava poliitikameetmeid, millega asendatakse olemasolev vanemapension mehhanismiga, mis võimaldab makstud maksu lapsevanematele osaliselt tagasi maksta, ning mille eesmärk on täita 2019. ja 2024. aasta riigipõhised soovitused vajaduse kohta säilitada riigi rahanduse jätkusuutlikkus ja vähendada kulukaid meetmeid. Lisaks aitab avaliku sektori kulutuste vähendamisele kaasa meede, mille eesmärk on vähendada riigiteenistujate ja avaliku sektori töötajate arvu 2025.–2027. aastal 5 000 võrra (2024. aasta riigipõhine soovitus). Kava sisaldab ka haiglate keskse juhtimissüsteemi reformi (taaste- ja vastupidavuskava raames), mille eesmärk on täita 2019. ja 2020. aasta riigipõhised soovitused, mis on seotud riigi rahanduse jätkusuutlikkusega tervishoiusektoris ja vajadusega tugevdada tervishoiusektori vastupanuvõimet, reformi uue kohtute võrgustiku loomiseks (taaste- ja vastupidavuskava raames), et täita kohtusüsteemi tulemuslikkusega seotud 2019. ja 2020. aasta riigipõhised soovitused, ning meedet ühiste teeninduskeskuste loomiseks (taaste- ja vastupidavuskava raames), et parandada oluliste avalike teenuste tõhusust ning täita 2020. ja 2024. aasta riigipõhised soovitused avalike teenuste kvaliteedi parandamise kohta.

(34) Kavas antakse teavet kooskõla ja asjakohasel juhul täiendavuse kohta ühtekuuluvuspoliitika fondide ning Slovakkia taaste- ja vastupidavuskavaga. Täpsemalt hõlmab kava taaste- ja vastupidavuskavas sisalduvat investeeringut (16. komponendi 4. investeering), millega luuakse ühised teeninduskeskused, mis suurendavad oluliste avalike teenuste tõhusust ja kättesaadavust. Jagatud teeninduskeskuste personalivajaduste rahastamine tagatakse ühtekuuluvuspoliitika fondidest rahastatava projektikonkursi kaudu.

(35) Kavas on antud ülevaade Slovakkia avaliku sektori investeerimisvajadustest seoses ELi ühiste prioriteetidega. Seoses õiglase rohe- ja digipöörde ühise prioriteedi ning Euroopa kliimamäärusega hõlmavad meetmed energiatõhususe suurendamist kõigis sektorites ja fossiilkütuste asendamist kestlikumate alternatiividega, suunates investeeringuid tuuma-, päikese- ja tuuleenergiasse. Lisaks tuleb investeeringutes keskenduda digitaalsete valitsusteenuste kättesaadavuse ja kasutatavuse parandamisele kooskõlas Slovakkia riikliku digikümnendi strateegilise tegevuskavaga. Sotsiaalse ja majandusliku vastupanuvõime tagamiseks kavatseb Slovakkia 2030. aastaks järk-järgult suurendada avaliku sektori kulutusi teadus- ja arendustegevusele. Slovakkia tunnistab vajadust mitmekesistada energiajulgeoleku suurendamiseks keskpika perioodi investeerimislahendusena eri liiki toorainete importi, luues uusi ühendusi ning investeerides pikas perspektiivis taastuvatesse energiaallikatesse ja tuumaenergiasse. Julgeoleku tagamiseks, NATO ja ELi kohustuste täitmiseks ning piirkondliku stabiilsuse säilitamiseks jätkatakse riigis investeeringuid kaitsevaldkonna moderniseerimise projektidesse, mille peamine eesmärk on pakkuda uut ja kaasaegset sõjalist varustust, mis on täielikult kokkusobiv teiste NATO liikmesriikide omaga. Kava sisaldab kaitsekulutuste suurendamist, et saavutada eesmärk viia need kooskõlla NATO kohustusega (2 % SKPst).

Komisjoni hinnangu kokkuvõte

(36) Üldiselt on komisjon seisukohal, et Slovakkia kava vastab määruse (EL) 2024/1263 nõuetele.

NÕUKOGU ÜLDINE JÄRELDUS

(37) Nõukogu tervitab Slovakkia keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava ning leiab, et selle täielik rakendamine aitaks tagada riigi rahanduse usaldusväärsuse ja toetada valitsemissektori võla jätkusuutlikkust ning kestlikku ja kaasavat majanduskasvu.

(38) Nõukogu võtab teadmiseks kavale antud komisjoni hinnangu. Nõukogu kutsub siiski komisjoni üles esitama oma hinnangu tulevaste kavade kohta eri dokumendis eraldiseisvalt komisjoni soovitustest nõukogu soovituste kohta.

(39) Nõukogu võtab teadmiseks komisjoni hinnangu kavas esitatud netokulude kava ja peamiste makromajanduslike eelduste kohta, sealhulgas seoses komisjoni eelnevate suunistega, ning kava netokulude kava mõju valitsemissektori eelarve puudujäägile ja võlale. Nõukogu võtab teadmiseks komisjoni hinnangu, et kuigi makromajanduslikud ja eelarve-eeldused erinevad mõnel juhul komisjoni eeldustest, sealhulgas ajakohastatud makromajanduslike ja eelarveandmete arvessevõtmiseks, on need üldiselt nõuetekohaselt põhjendatud ja nende aluseks on usaldusväärsed majanduslikud argumendid. Nõukogu võtab teadmiseks kava laiaulatusliku eelarvestrateegia ja väljavaateid ähvardavad riskid, mis võivad mõjutada makromajandusliku stsenaariumi ja selle aluseks olevate eelduste realiseerumist ning kava netokulude kava järgimist. Nõukogu väljendab heameelt eelkõige ka selle üle, et enne kava esitamist suheldi riiklikul tasandil asjaomaste sidusrühmadega. Nõukogu märgib samuti, et geopoliitilised riskid võivad avaldada survet kaitsekulutustele.

(40) Nõukogu eeldab, et Slovakkia on valmis oma eelarvestrateegiat vajaduse korral kohandama, et tagada netokulude kava järgimine. Nõukogu on otsustanud tähelepanelikult jälgida majanduse ja eelarve arengut, sealhulgas suundumusi, mis on aluseks kava stsenaariumile.

(41) Nõukogu leiab, et enne eelarvejärelevalve järgmist vooru on vaja täiendavaid arutelusid jõudmaks ühisele arusaamisele sellest, milline on netokulude kumulatiivsete kasvumäärade iga-aastase järelevalvega seotud mõju.

(42) Nõukogu võtab teadmiseks komisjoni kirjelduse reformide ning investeerimisvajaduste ja -kavatsuste kohta, millega lahendada Euroopa poolaasta raames kindlaks tehtud peamisi probleeme, ning rõhutab, kui oluline on tagada selliste reformide ja investeeringute elluviimine. Nõukogu hindab komisjoni esitatud aruannete põhjal selliseid reforme ja investeeringuid ning jälgib nende rakendamist Euroopa poolaasta raames.

(43) Nõukogu jääb ootama Slovakkia iga-aastaseid eduaruandeid, mis sisaldavad eelkõige teavet nõukogu kehtestatud netokulude kava rakendamisel tehtud edusammude kohta ning laiemate reformide ja investeeringute elluviimise kohta Euroopa poolaasta raames.

(44) Nõukogu peaks kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikliga 17 Slovakkiale soovitama kavas esitatud netokulude kava,

SOOVITAB Slovakkial teha järgmist.

1. Tagada, et netokulude kasv ei ületa käesoleva soovituse I lisas kehtestatud maksimummäärasid.

Brüssel, 21. jaanuar 2025

Nõukogu nimel

eesistuja

A. DOMAŃSKI

I LISA

Netokulude maksimaalsed kasvumäärad
(nominaalsed aastased ja kumulatiivsed kasvumäärad)

Slovakkia

Aasta		2025	2026	2027	2028
Kasvumäär (%)	Aastane	3,8	0,9	1,6	1,5
	Kumulatiivne (*)	10,3	11,2	13,0	14,8

(*) Kumulatiivsed kasvumäärad arvutatakse võrdluses baasaastaga 2023. Kumulatiivseid kasvumäärasid kasutatakse kontrollikontol, et teha iga-aastast järelkontrolli nõuete täitmise üle.